

De Nordre slepa på Hardangervidda

Biskopens varde og Hammers varde



Biskopsvarden på høyde 1268 ved Store Skiftessjøen. Varden er påvist av Øivin Bakke og Per Bremnes i 1985

Foto: Per Bremnes 1985

Arkeolog Ellen Anne Pedersen, Buskerud fylkeskommune forteller om disse vardene

«Både Hammers varde og Biskopsvarden har kraftige fundament som viser at de en gang både har vært større enn de er nå (i basen) og at begge har hatt en tilnærmet kvadratisk grunnplan.

Fundamentene var på begge steder sterkt overgrodd, og dette er et viktig argumentet som taler for høy alder. På nordsiden av Hammers varde og i ly av denne har det dessuten dannet seg en liten opphopning, trolig består den av jord-, sand- og gruspartikler som i årenes løp har havnet der ved hjelp av rennende vann, regn og vind. Her vokser det nå gras, til forskjell fra omgivelsene som enten er bart fjell eller sparsom lyngvegetasjon. Denne opphopningen, som høyst sannsynlig er dannet etter at varden kom på plass, tyder også på en viss alder. I begge varder er det brukt et utvalgt byggemateriale av ganske store og temmelig jevnstore steinblokker – helt ulikt varder langs stier som er merket i moderne tid.

Fellestrekk i oppbygging og siktelinjen mellom de to vardene taler for at de hører sammen i et felles veisystem. Hammers varde henvender seg mot et svakt men synlig gammelt slep, og dette slepet kan følges mer eller mindre sammenhengende i terrenget videre vestover.

Strengt tatt er det umulig å datere et kulturminne bare ved besiktning, men disse vardenes fundament har avgjort et "gammelt" preg. Dette er et avgjørende trekk, for bilder av vardene fra begynnelsen av 1980-årene antyder at de er rekonstruert og rettet opp noe siden den gang.

På grunn av beliggenheten kan vi slutte at de neppe har noe med 1700-tallets oppmålingsvirksomhet å gjøre, i alle fall kan Hammers varde ikke ha inngått i et slikt system, siden den ligger så lavt i terrenget, og sannsynligvis ikke Biskopens varde heller.

Per Bremnes` gjennomgang av skriftlige kilder og gamle kart viser at det utvilsomt har eksistert en Biskopsvarde, som kan ha fungert som skiftested/skyssted for hester og reisefølge for biskopen på vei fra Eidfjord til Hallingdal. Tilsvarende Biskopsvarde/skyssted er beskrevet av Oslo-bispen Jens Nilssøn på fjellet mellom Rollag og Tinn prestegjeld. Biskopsvarden ligger nettopp ved Skiftesjøen, på vannskillet mellom vest og øst, og navnet kan ha en dobbel betydning – skiftet kan speile både vannskillet og en tidligere grense mellom Eidfjord og Ål».

(Ettertrykk og kildebruk uten tillatelse av Ellen Anne Pedersen er forbudt.)